

Éjjeli szállás – François Villon története

1456 novemberének vége felé járunk. A hó konok, kérlelhetetlen állhatatossággal hullott Párizsra – időnként egy-egy szélroham felkapta a havat, és száguldó örvénybe kavarta, időnként minden elcsendesedett, és a pihék egymás után hullottak alá a fekete éjszakai légben, némán, örvénylőn, véget nem érően. A nedves szemöldökük alól fel-felkémlelő szegények nem is értették, honnan érkezik ez a sok fehérség. François Villon mester aznap délután, a taverna ablaka mellett ülve egy másik magyarázattal állt elő: nem lehetséges, hogy csupán a pogány Jupiter libát kopaszt az Olimposzon? Vagy talán a szentséges angyalok vedlenek? Persze én csak egy szegény bölcse-lő vagyok, merengett magában – és minthogy a kérdés némiképp az istenséget érintette, nem merészt tovább követtetést levonni belőle. Egy buta öreg pap Montargisból, aki szintén a társaságukhoz tartozott, egy üveg borral kínálta meg a fiatal csibészt hálából a tréfás felvetést kísérő grimaszokért, és megesküdünt a saját ősz szakállára, hogy ő maga is épp ilyen pimasz kutyaként csaholt, amikor annyi idős volt, mint most Villon.

A levegő nyers volt és csípős, nem sokkal fagypont alatt lehetett, a hatalmas hópelyhek nedvesen tapadtak meg mindenütt. Az egész város hófehér dunyha alatt lapult. Akár egy hadsereg is végigmasírozhatott volna az utcáin, és egyetlen lépésük sem árulta volna el őket. Ha az égen lett volna akár csak egyetlen megkéssett madár is, onnan fentről a szigetet nagy fehér foltként, a hidakat keskeny ezüst sávként látták volna a folyó fekete hátterében. Magasan felettük a hó megtelepedett a katedrális

tornyainak kőcsipkéi között. A legtöbb beszögellést teljesen betemette, a szobrok többsége hosszú fehér sipkát viselt groteszk vagy épp szent fején. A vízköpők kampós orrá alakultak, melyek hegye a mélybe csüngött. A faragott levéldíszek mintha egymásra borított, féloldalasan felvert párnák lettek volna. A szélcsendben hallani lehetett, ahogy a templom körül tompán csöpög a víz.

A Szent János temető is jócskán részesült a hóból. Az összes sírt tisztességgel betemette; magas, fehér háztetők álltak körben síri csendben, a tisztos polgárok rég nyugovóra tértek, hálósipkát öltöttek, akárcsak otthonaik; a környéken sehol sem égett világ, egyedül a templomban, a kóruskarzaton himbálózó lámpás pislákoló fénye látszott, és ide-oda vetette az árnyakat, ahogy ringatózott. Tíz felé járt az idő, amikor az alabárdokkal és egy lámpással felszerelkezett őrjárat elhaladt erre, a poroszok a kezüket egymáshoz ütögették, de semmi gyanúsat nem láttak a Szent János temető környékén.

Állt ott azonban egy kis ház, a temető falának dőlve, amely még javában ébren volt, ébren, mégpedig gonosz indulatokkal telve, ebben a hortyogó kerületben. Kívülről semmi sem árulkodott erről: csak a kéményből gomolygó meleg gőz, egy folt a tetőn, ahol a hó megolvadt, és néhány félig betemetett lábnyom az ajtónál. Odabent azonban, az csukott ablaktáblák mögött a költő, François Villon mester, és néhány rablófajzat, akikkel időközben összeállt, még javában virrasztott, és kézről kézre adta a flaskát.

A nagy halom izzó parázs erős, vörhenyes fényt vetett az íves kéménykürt alól. Dom Nicolas, a picardy-i szerzetes ez előtt terpeszkedett szétvetett lábakkal, felhúzott reverendával, vaskos, csupasz lábait a kellemes meleg felé nyújtóztatva. Hosszú árnyéka kettévágta a helyisé-

get, a tűz fénye csak természetes alakja két oldalán jutott el a többiekhez, és széttárt lába közt egy kis résen megvilágította a padlót is. A barát borvirágos, sörszagú képe rendszeres ivászatokról tanúskodott, tele vértolulások erek hálózatával, amely rendes körülmények között bíborszínű lett volna, de most halványlilába játszott, mert noha a szerzetes háttal a tűz felé fordult, a hideg a másik oldalról rendíthetetlenül támadta. Csuklyája félig hátracsúszott, különös kinövést formálva a férfi bikanyaka két oldalán. Így ült ott szétvetett lábbal, morogva, méltóság-teljes alakjának árnyékával félbevágva a helyiséget.

Jobbra tőle Villon és Guy Tabary egy pergamen fölött görnyedtek. Villon egy újabb balladával bíbelődött, amelynek a *Ballada a sült halról* címet akarta adni, és Tabary dicsérő szavakat köpködött a válla felett. A költő durva arcú, sötét tekintetű, kicsi és szikár ember volt, beesett orcával és vékony, fekete hajtincsekkel. Életének mind a huszonnégy évét lázas elevenséggel hordozta. A kapzsiság redőket rajzolt a szeme köré, ajkát gonosz mosolyok húzták ráncba. A farkas és a disznó viaskodott az arcán. Beszédes, éles, csúf, földhözragadt kifejezés ült rajta. A keze kicsi volt és göcsörtös, az ujjain csomók, akár egy kötélén; folyamatosan babrált velük maga előtt vad és kifejező pantomimként. Ami Tabaryt illeti, tömény, önelégült, csodálkozó ostobaság lihegett uborkaorrából és nyáladzó ajkáról. Rabló lett, de akár a legbecsületesebb polgárrá is válhatott volna a parancsoló sors kegye által, amely az emberi libák és emberi szamarak életét vezérli.

A szerzetes másik keze felől Montigny és Thevenin Pensete szerencsejátékot űzött. Az előzőt némiképp körbelengte a jó születés és neveltetés illata, akár egy bukott angyalt. Valami nyúlánk, hajlékony és udvarias volt a személyében, valami sasszerű és sötét az arcában. Thevenin,